

Uchwała Nr VIII/192/15
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 24 czerwca 2015 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w roku 2014 „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”.

Na podstawie § 35 ust. 3 lit. a i ust. 4 Regulaminu Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, stanowiącego załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr III/21/99 z dnia 4 lutego 1999 z późn. zm. oraz ust. 3 Rozdział IV "Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017" przyjętego Uchwałą Nr XXV/500/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 marca 2013 r. uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w roku 2014 „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Piotr Żuchowski

Załącznik do Uchwały Nr .....
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia ..... 2015 roku

**Sprawozdanie z realizacji w 2014 roku
„Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
w Województwie Warmińsko – Mazurskim
na lata 2013 – 2017”**

Olsztyn, maj 2015 rok

Sejmik Województwa oraz Zarząd Województwa, w oparciu o art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr z 2012 r. poz. 124 z późn.zm.) odpowiadają za opracowanie i realizację Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Program został przyjęty Uchwałą Nr XXV/500/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia z dnia 19 marca 2013 r. w sprawie uchwalenia „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”. Stanowi on element strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej.

Duże znaczenie w monitorowaniu problemów narkomanii oraz w podejmowaniu działań w kierunku przeciwdziałania tym problemom ma dobra współpraca z podmiotami, które zajmują się tą problematyką w województwie.

Dzięki sprawozdaniom składanym przez organizacje pozarządowe z realizacji dofinansowanych z budżetu województwa zadań, a także sprawozdaniom przekazywanym przez samorządy lokalne z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, dostarczana jest wiedza na temat podejmowanych corocznie w województwie działań.

W sprawozdaniu wykorzystano dane uzyskane również z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia.

Rok 2014 był drugim rokiem realizacji w/w programu, zaznaczyć należy, że stanowi on kontynuację działań podejmowanych w ramach poprzednich programów (szczególnie na lata 2009-2012).

Poniższe zestawienie wskazuje wysokość środków finansowych, jakie były przeznaczone na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii w ostatnich latach:

Tabela 1. Środki finansowe wydatkowane na realizację zadań wynikających z zakresu przeciwdziałania narkomanii, pochodzące z budżetu województwa

Lp.	Rok	Kwota
2.	2012	176 854
3.	2013	179 227
4.	2014	185 000

SKALA PROBLEMU NARKOMANII W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W MONITOROWANYM OKRESIE

Przewlekłe używanie narkotyków to uzależnienie, które jest bardzo trudne do wyleczenia. W większości przypadków niezbędne są środki farmakologiczne i pomoc placówek. W województwie Warmińsko-Mazurskim w roku 2014 odnotowuje się spadek ogólnej liczby osób zgłaszających się z problemem narkotykowym w poradniach, zaznaczyć należy jednak że na tym samym poziomie pozostaje liczba osób młodych – do lat 18 leczonych w poradniach z powodu uzależnień narkotykowych.

Tabela 2. Leczeni w poradniach profilaktyki i rehabilitacji osób uzależnionych od środków psychoaktywnych

Rok	Leczeni ogółem	Do 18 lat	19-29 lat	30-64 lata	65 lat i więcej	w tym Leczeni po raz pierwszy	Zobowiązani do leczenia
2012	713	154	349	207	3	247	23
2013	819	140	294	341	44	324	38
2014	487	155	212	119	1	219	43

źródło: Wydział Zdrowia Warmińsko-Mazurskiego urzędu Wojewódzkiego

Jeśli chodzi o osoby uzależnione, mogą one zgłaszać się do ambulatoryjnych placówek leczenia uzależnień oraz do stacjonarnych ośrodków leczenia uzależnień.

Do 3 funkcjonujących w województwie stacjonarnych ośrodków leczenia od substancji psychoaktywnych oraz do oddziału leczenia uzależnień narkotykowych (WZLP w Olsztynie) zgłasza się corocznie ponad 500 osób uzależnionych.

W ostatnich latach obserwuje się w Polsce nasilenie problemów z tytułu zażywania tzw. „dopalaczy”. Są to rozmaite substancje zarówno pochodzenia syntetycznego, jak i naturalnego, działające stymulująco bądź psychodelicznie czy halucynogennie, o różnym sposobie działania, określane także środkami zastępczymi. Ewentualne niebezpieczeństwo związane z dopalaczami wiąże się z faktem, że substancje znajdujące się w ich składzie są stosunkowo mało zbadane.

Jak w ostatnich dwóch latach kształtował się problem zatruć „dopalaczami” prezentują poniższe tabele, pozyskane od WSS-E w Olsztynie.

Tabela 3. Zgłoszone przypadki zatruc ̄rodkami zastępczymi w woj. warmińsko-mazurskim w okresie od 1.10.2012 r. do 2.12.2014 r.

Okres:	Ostróda	Elbląg	Olsztyn	Braniewo	Gołdap	Bartoszyce	Elk	Nidzica	Mragowo	Lidzbark W.	Ilawa	Razem
od 1.10.2012	1	12	12	0	4	0	0	0	0	0	0	29
2013	15	17	55	1	6	1	0	2	0	0	0	97
do 2.12.2014	30	19	38	0	0	0	1	1	5	1	1	96
Suma:	46	48	105	1	10	1	1	3	5	1	1	222

Źródło: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie

Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie wskazują na występujące zagrożenie zatrucia ̄rodkami zastępczymi, w roku 2012 było to 29 zatruc a już w 2013 roku - 97 przypadków, podobnie było w roku 2014.

Tabela 4. Zgłoszone przypadki zatruc z podziałem na wiek i płeć osób hospitalizowanych

wiek	2013 rok	2014 rok	liczba zatruc
nie wskazano	-	1	1
12 lat	1	2	3
13 lat	4	2	6
14 lat	16	7	23
15 lat	18	8	26
16 lat	19	21	40
17 lat	18	14	32
18 lat	2	2	4
19 lat	7	5	12
20 lat	2	5	7
21 lat	2	1	3
22 lat	1	6	7
23 lat	1	2	3
24 lat	0	1	1
25 lat i więcej	6	19	25
RAZEM	97	96	193

pleć poszkodowanych	2013 rok	2014 rok	RAZEM
nie wskazano	-	2	2
kobiety	26	14	40
mężczyźni	71	80	151
RAZEM	97	96	193

Źródło: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie

Jak wynika z powyższego zestawienia w latach 2013 i 2014 zauważyć można wzrost osób powyżej 25 roku życia, które trafiły do hospitalizacji po zatruciu się „dopalaczami”. Natomiast analizując płeć pacjentów – w roku 2014 obserwuje się spadek liczby kobiet oraz wzrost liczby mężczyzn.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych jest destrukcyjne nie tylko dla osoby zażywającej narkotyki, ale ma negatywny wpływ na bliskich. Wiele osób z rodzin uzależnionych zwraca się po pomoc do pracowników pomocy społecznej.

Jak wynika z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu Województwa Warmińsko – Mazurskiego corocznie notuje się pewną liczbę rodzin (osób), które uzyskują wsparcie z pomocy społecznej z powodu narkomanii.

Tabela 5. Wsparcia z pomocy społecznej z powodu narkomanii w latach 2012 – 2014 w Województwie Warmińsko – Mazurskim

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób
2012	220	319
2013	221	319
2014	255	374

Źródło: opracowania własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

Używanie środków psychoaktywnych szczególnie przez dzieci i młodzież wciąż stanowi duży problem społeczny. O ile od kilku lat następuje spadek liczby ujawnionych nieletnich pod wpływem alkoholu, o tyle liczba nieletnich pod wpływem środków odurzających z roku na rok wzrasta.

Poniżej prezentujemy dane pozyskane z Komendy Wojewódzkiej Policji pokazujące jak kształtowała się specyfika przestępstw narkotykowych:

Tabela 6. Szczegółowe dane dot. przestępstw narkotykowych w latach 2012 – 2014 roku

Ilość osób podejrzanych w rozbiu na poszczególne kwalifikacje prawne przestępstw z "Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii" w latach 2012 r. , 2013 r. i 2014 r.						
KWALIFIKACJA PRAWNA Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	osoby podejrzane (2012)		osoby podejrzane (2013)		osoby podejrzane (2014)	
	Ogółem	w tym osoby nieletnie	Ogółem	w tym osoby nieletnie	Ogółem	w tym osoby nieletnie
Art. 53 ust. 1 – „wytwarzanie, przetwarzanie, przerabianie”.	4	0	4	1	2	0
Art. 55 ust. 1 i ust 2 – „dokonywanie przewozu, wywozu”	4	0	2	0	3	0
Art. 55 ust. 3 – „dokonywanie przewozu, wywozu”. – znaczna ilość	12	0	10	1	1	0
Art. 56 ust. 1 i ust. 2 – „wprowadzanie do obrotu”.	16	0	5	1	4	0
Art. 56 ust. 3 – „wprowadzanie do obrotu”. – znaczna ilość	39	0	11	0	16	0
Art. 58 – „udzielanie innej osobie”.	126	43	79	26	44	4
Art. 58 – „udzielanie małoletniemu”	-	-	-	-	20	8
Art. 59 ust. 1– „udzielanie innej osobie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”.	154	16	86	8	74	2
Art. 59 ust. 2 – „udzielanie małoletniemu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”.	-	-	-	-	13	3
Art. 62 ust. 1 i ust. 3 – „posiadanie”	624	103	518	58	535	52
Art. 62 ust. 2 – „posiadanie”– znaczna ilość	18	2	20	3	15	0
Art. 63 ust. 1 i ust. 3 – „uprawa maku”	90	4	67	3	80	1
Art. 63 ust. 2 – „zbieranie mleka makowego, opium, słomę makową ...”	4	0	0	0	-	-
Art. 64 – „zabranie w celu przywłaszczenia środków odurzających ...”	0	0	3	0	0	0
RAZEM	1106	171	805	101	807	70

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie

Dane wskazują na niepokojące zjawisko poszerzenia się czynników sprzyjających narkomanii, takich jak: posiadanie narkotyków, ich rozprowadzanie czy produkcję.

Grupami szczególnie narażonymi na używanie substancji psychoaktywnych są m.in. dzieci i młodzież pozostające bez opieki rodzicielskiej, „dzieci ulicy”, niepełnoletnie osoby popełniające czyny karalne, osoby zagrożone demoralizacją, dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym, a także młodzież z zaburzeniami zachowania.

Udział nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw narkotykowych w województwie warmińsko-mazurskim przedstawia się następująco:

Tabela 7. Udział nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw narkotykowych w Województwie Warmińsko – Mazurskim w latach 2012 – 2014 r.

CZYNY NIELETNICH W OGÓLNEJ LICZBIE PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH z "Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii" w latach 2012 – 2014				
Rok	Ogółem stwierdzonych przestępstw narkotykowych	Czyny popełnione przez nieletnich	Osoby podejrzane	W tym osoby nieletnie
2012	2 136	360	1 106	171
2013	1 623	203	811	101
2014	1 479	137	810	70

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie

Dane statystyczne wskazują, że spada liczba czynów popełnionych przez nieletnich z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w roku 2014 liczba ta spadła do 137 czynów, w porównaniu z rokiem 2013 - 203 czynów (w roku 2012 – 360 czynów nieletnich).

Poniżej przedstawione zostały zadania realizowane w ramach poszczególnych priorytetów Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii:

Priorytet I. Profilaktyka

W ramach tego priorytetu podejmowano działania w zakresie niżej wymienionych celów szczegółowych:

Cel 1:

Przeciwdziałanie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży) poprzez wzrost wiedzy i umiejętności społecznych dzieci, młodzieży i rodziców

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 nałożyła na gminy obowiązek tworzenia gminnych programów przeciwdziałania narkomanii.

Jak wynika z informacji zbieranych corocznie z gmin w ostatnich 3 latach wszystkie gminy posiadały taki program: odrębny bądź stanowiący część programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (uzależnień).

W gminnych programach istotne zapisy dotyczą podejmowania działań na rzecz wzrostu wiedzy i umiejętności społecznych dzieci, młodzieży i rodziców, w szczególności działań zwiększających wiedzę na temat skutków używania środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych, kształtujących przekonania normatywne i postawy prozdrowotne, a także zmniejszających deficyty umiejętności psychospołecznych.

Jak kształtowało się uczestnictwo uczniów, rodziców i wychowawców w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych w ostatnich latach obrazuje poniższe zestawienie:

Tabela 8. Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne

Rok	Liczba jednostek	Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne		
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i wychowawców	Liczba rodziców
2011	116	107 781	4 928	17 389
2012	116	110 990	6 051	18 401
2013	116	67 576	4 119	11 532

Źródło: dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1. Dane Za 2014 r. dostępne będą na jesieni przyszłego roku.

W roku 2013 obserwuje się ogólny spadek liczby zarówno uczniów, jak i rodziców i nauczycieli, uczestniczących w działaniach profilaktyki uniwersalnej. Przyczyn takiej sytuacji można doszukiwać się wielu, może to być: mniejsza liczba oddziałów klasowych, łączenie i likwidacja szkół, niechęć do realizowania wystandaryzowanych programów profilaktycznych.

Cel 2.

Zapobieganie rozwojowi uzależnienia od substancji psychoaktywnych i zachowaniom ryzykownym związanym z uzależnieniem

Samorząd od szeregu lat wspierał finansowo i merytorycznie działania samorządów gminnych, polegające na organizacji różnorodnych form pracy z dziećmi i młodzieżą.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej opracowując Program „*Świetlica – Dzieci – Praca*” na rzecz wsparcia dziecka i rodziny w gminie w latach 2011-2015, postawiło przed samorządami wojewódzkimi zadanie opiniowania i rekomendowania projektów do dofinansowania w ramach tego programu. W roku 2012 – wpłynęło do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej 10 ofert z terenu województwa, 5 z nich zostało zarekomendowanych do dofinansowania przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, z których dwa uzyskały akceptację Ministerstwa oraz otrzymały dotację. W roku 2013 do ROPS wpłynęło także 10 ofert samorządów i organizacji pozarządowych na dofinansowanie w ramach powyższego programu, zarekomendowanych zostało 5 projektów. Natomiast w roku 2014 ROPS przyjął 9 projektów złożonych przez 5 samorządów gminnych oraz 4 przez organizacje pozarządowe z terenu województwa, spośród tych ofert wybranych zostało 5 najlepszych i zarekomendowanych do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W ciągu roku organizacje pozarządowe prowadzące działalność w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zgłaszały się do Biura ds. Uzależnień ROPS z prośbą o rekomendacje. Takie opinie

otrzymali m.in. Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie "Sukurs", Stowarzyszenie KARAN.

Jak przedstawiała się liczba świetlic funkcjonujących na terenie Województwa Warmińsko – Mazurskiego oraz jaka liczba dzieci skorzystała z zajęć w świetlicach – obrazuje poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych w Województwie Warmińsko – Mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo – wychowawcze	
	Liczba jednostek	Liczba uczestników	Liczba jednostek	Liczba uczestników
2011	71	2 253	225	6 364
2012	78	2 416	247	9 136
2013	64	1 969	182	5 411

Źródło: dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1. Dane Za 2014 r. dostępne będą na jesieni przyszłego roku.

W latach 2011 i 2012 odnotowuje się podobną liczbę działających w województwie świetlic socjoterapeutycznych oraz świetlic opiekuńczo-wychowawczych, choć w roku 2012 nastąpił zauważalny wzrost (o 2772 os. w porównaniu z rokiem poprzednim) dzieci i młodzieży korzystających z wsparcia świetlic opiekuńczo – wychowawczych. Natomiast w roku 2013 przyniósł spadek zarówno odnośnie działających placówek jak i liczby uczestników.

Znaczną rolę w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień odgrywają specjalistyczne organizacje pozarządowe działające w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

Każdego roku w budżecie województwa zabezpieczane były środki finansowe przewidziane na dofinansowanie zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe.

Tabela 10. Współpraca z sektorem pozarządowym

Rok	Wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu województwa W formie dotacji organizacjom	Liczba dotowanych organizacji pozarządowych	Szacunkowa liczba odbiorców
2012	50 000 zł	4	272
2013	50 000 zł	4	816
2014	60 000 zł	4	1756

Źródło: opracowania własne

W ramach otwartego konkursu w roku 2014 wpłynęło 10 ofert z zakresu przeciwdziałania narkomanii, z czego cztery projekty (4 organizacje) otrzymały dofinansowanie ze środków zaplanowanych na realizację zadań wynikających z WPPN.

Poniżej szczegółowe informacje o projektach prowadzonych w 2014 roku przez organizacje pozarządowe, na które przekazano dotacje :

- Dobromiejskiemu Stowarzyszeniu Inicjatyw Społecznych z siedzibą w Dobrym Mieście, na wykonanie zadania pn. „LOKOMOTYWNI – DOBRE MIASTO = MŁODZIEŻ W DZIAŁANIU”, w wysokości 5 360 zł.
W ramach udzielonej dotacji zrealizowano, m.in. następujące zadania: pokrycie kosztów związanych z wynagrodzeniem dla specjalistów wspierających warsztatowe formy młodzieżowe, zakup materiałów plastyczno-papierniczych, wywołanie zdjęć, zakup ramek.
Z programu skorzystało 400 osób.
- Stowarzyszeniu Human „LEX” Instytut, na wykonanie zadania pn. „Zażywam Tylko Dźwięków – Juchy Soundsystem 2014”, w wysokości 22 000 zł.
W ramach udzielonej dotacji zrealizowano, m.in. następujące zadania: przygotowanie i przeprowadzenie debaty oraz paneli dyskusyjnych, pokrycie wynagrodzenia zespołów oraz gwiazdy wieczoru, zapewnienie oświetlenia i nagłośnienia. Z programu skorzystało 1000 osób.
- Węgorzewskiemu Stowarzyszeniu „Stu dla Rodziny”, na wykonanie zadania pn. „Prowadzenie działań naprawczych związanych z postrehabilitacją i readaptacją osób uzależnionych ANABIOZA”, w wysokości 12 000 zł, z czego wykorzystano 11 720 zł.
W ramach udzielonej dotacji zrealizowano, m.in. następujące zadania: poszerzenie oferty w zakresie profesjonalnej pomocy o grupy wsparcia i terapię indywidualną osobom dotkniętym narkomanią, patologicznym hazardem oraz z innymi uzależnieniami behawioralnymi i ich bliskimi. Z programu skorzystało 17 osób.
- Stowarzyszeniu MONAR Poradni Profilaktyczno-Konsultacyjnej w Olsztynie, na wykonanie zadania pn. „Realizacja programów nakierowanych na osoby osadzone w zakładach karnych dotknięte narkomanią”, w wysokości 10 000 zł.
W ramach udzielonej dotacji zrealizowano, m.in. następujące zadania: zakup materiałów biurowych i sprzętu, wynagrodzenie za prowadzenie zajęć psychoedukacyjno-motywujących z osadzonymi. Z programu skorzystało 339 osób.
- Forum Prorodzinnemu Stowarzyszeniu Wspierania Działań Prorodzinnych, Przychodni Psychoterapii Profilaktyki i Leczenia Uzależnień NZOZ w Olsztynie, na wykonanie zadania pn. „Program psychoedukacyjny dla osób pracujących z młodzieżą zagrożoną używaniem środków psychoaktywnych”, w wysokości 10 640 zł. W ramach udzielonej dotacji zrealizowano 10 warsztatów poszerzających wiedzę na temat środków psychoaktywnych, będących aktualnie w użyciu oraz 20 warsztatów „research chemicals smart drugs OTC medicals”, łącznie ok. 600 godz. Z programu skorzystało 200 osób.

Zaznaczyć należy, że wystąpił istotny wzrost liczby odbiorców projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe, z uwagi na to, że jedna z organizacji otrzymała dotację na realizację imprezy masowej.

Cel 3.

Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i wskazanie możliwości zapobiegania narkomanii.

Używanie środków psychoaktywnych przez młodzież stanowi jeden z głównych problemów społecznych w Polsce. Uzależnienie od różnorodnych substancji niszczy nie tylko zdrowie fizyczne, ale też negatywnie wpływa na psychikę szczególnie młodych ludzi.

Używanie narkotyków jest zjawiskiem złożonym, niejednorodnym i dynamicznym. Co jakiś czas mamy do czynienia z pojawiającymi się nowymi trendami oraz zjawiskami na scenie narkotykowej przy jednoczesnym znikaniu innych wzorów zachowań. Scena narkotykowa ewoluuje.

W celu ograniczenia zjawiska przyjmowania oraz handlu nowymi substancjami, z inicjatywy Rządu oraz Parlamentu polskiego przygotowana została nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wprowadzająca pod kontrolę prawną szereg substancji pochodzenia roślinnego, projekt jest w procesie legislacji.

W lutym 2014 roku zorganizowane zostało przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie spotkanie poświęcone problemowi zagrożenia używania dopalaczy w województwie warmińsko-mazurskim. W spotkaniu udział wzięło 19 osób, byli to przedstawiciele instytucji, placówek i organizacji na co dzień zajmujących się problematyką uzależnień od substancji psychoaktywnych, takich jak: stacje sanitarno-epidemiologiczne (w Elblągu i Olsztynie), kierownicy ośrodków terapeutycznych, przedstawiciele policji, psychoprofilaktycy.

Uczestnicy spotkania zapoznali się z:

- raportem Głównego Inspektora Sanitarnego wskazującym na wzrost dostępności dopalaczy oraz liczby osób zażywających je w naszym województwie,
- działaniami profilaktycznymi prowadzonymi przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Elblągu wraz z Policją na terenie Elbląga i Powiatu Elbląskiego,
- założeniami oraz wdrażaniem programu „Zanim będzie za późno” Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie kierowanego do rodziców oraz pedagogów i wychowawców.

Uczestnicy spotkania podkreślili, że w trybie pilnym należy wprowadzić zmiany w istniejącym obecnie prawie gdyż obecne rozwiązania wręcz ułatwiają sprzedaż, a utrudniają skuteczne eliminowanie z rynku „dopalaczy”. Stwierdzili również, że należy edukować rodziców by mogli właściwie reagować w przypadku podejrzenia, iż dziecko sięga po „dopalacze”.

Marszałek Województwa zwrócił się do Posłów i Senatorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego z prośbą o włączenie się w działania na rzecz przyspieszenia prac nad kolejną nowelizacją ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Samorząd Województwa otrzymał do wiadomości pismo od Ministra Zdrowia kierowane do Pani Ewy Kopacz informujące o opracowaniu projektu ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw, którego zasadniczym celem jest ułatwienie procedur związanych z możliwością kontroli przez Państwową Inspekcję Sanitarną przedsiębiorców wprowadzających do obrotu nowe substancje psychoaktywne oraz dostosowanie do procedur obowiązujących i praktykowanych w większości państw Unii Europejskiej.

W listopadzie 2014 r. wpłynęło pismo od Rzecznika Praw Dziecka Pana Marka Michalaka z prośbą o dokonanie analizy przedstawionego zagadnienia oraz o podjęcie działań, których następstwem będzie osiągnięcie wymiernego efektu w postaci zmniejszenia liczby zatruc nowymi substancjami psychoaktywnymi wśród dzieci i młodzieży na terenie reprezentowanych województw

W grudniu 2014 roku zostało przygotowane stanowisko Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie ograniczenia zjawiska przyjmowania oraz handlu nowymi substancjami narkotycznymi, będące odpowiedzią na wystąpienie Rzecznika Praw Dziecka.

Jak wynika ze sprawozdania Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie, duży wkład w podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat zagrożenia narkomanią, szczególnie młodego pokolenia, mają funkcjonariusze policji. Organizują oni corocznie na terenie województwa spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą, ale też ściśle współpracują z pedagogami i nauczycielami w celu prewencji zachowań ryzykownych.

Od kwietnia 2014 roku na terenie całego województwa realizowano założenia wojewódzkiego programu pn. „Zanim będzie za późno”, który skierowany jest do rodziców uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. Program został opracowany przez KW Policji w Olsztynie przy współudziale przedstawicieli Kuratorium Oświaty w Olsztynie oraz po konsultacji z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie. Patronat nad przedsięwzięciem objął Wojewoda Warmińsko-Mazurski. Patronat medialny objęła TVP Olsztyn i Radio Olsztyn. Podstawowym założeniem programu było dotarcie do jak największej liczby rodziców oraz zachęcenie ich do współpracy, by razem móc działać na rzecz młodzieży zagrożonej tak szybko rozprzestrzeniającym się zjawiskiem.

Przed wakacjami Policja warmińsko-mazurska podjęła ścisłą współpracę z pracownikami Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej i Państwowych Stacji Sanitarno – Epidemiologicznych w całym województwie w zakresie przeprowadzenia wspólnych działań „Bezpieczne i Zdrowe Wakacje 2014”.

Jak corocznie w naszym województwie funkcjonariusze Policji wspierali szkoły i organizacje w obchodach „*Ogólnopolskiego Głosu Profilaktyki*”, które odbyły się w dniu 14 czerwca. Wszystkie podejmowane w tym dniu działania miały na celu wskazanie młodym ludziom, że można aktywnie i ciekawie spędzać czas będąc wolnym od uzależnień. Ciekawą inicjatywą zrealizowaną przez funkcjonariuszy z KPP Ełk było wypuszczenie w niebo 100 białych balonów z hasłami happeningu „Przestańmy biec”, zaś na terenie Iławy ulicami miasta zorganizowano przemarsz klasy o profilu policyjnym z transparentami promującymi życie wolne od przemocy i uzależnień.

Jak wynika ze „Sprawozdania z działań profilaktycznych policji na rzecz zapobiegania patologii społecznej w 2014 roku - w większości jednostek funkcjonariusze organizowali i prowadzili debaty, prelekcje, spotkania edukacyjne, oto niektóre z tych przedsięwzięć:

- 1) Komenda Miejska Policji w Olsztynie – policjanci realizowali założenia niemieckiego programu wczesnej interwencji dla młodych osób używających narkotyków pn. „*FreD Goes Net*”, rekomendowanego przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii. Celem programu jest zapobieganie zażywaniu środków odurzających przez dzieci i młodzież oraz udzielenie im pomocy w przypadku kontaktu ze środkami psychoaktywnymi. W ramach zapobiegania rozwojowi uzależnienia od substancji psychoaktywnych i zachowaniom ryzykownym związanym z uzależnieniem, olsztyńscy policjanci przyłączyli się do realizacji w szkołach Olsztyna i powiatu olsztyńskiego programu prozdrowotnego „*Trzymaj formę*”.

Obecna edycja projektu została zainaugurowana, zorganizowanym przez pracowników Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie szkoleniem dla 41 szkolnych koordynatorów programu, reprezentujących szkoły podstawowe i gimnazjalne z miasta i powiatu olsztyńskiego.

- 2) Komenda Miejska Policji w Elblągu – policjanci wraz z pracownikami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej i Oddziałem Straży Granicznej w Elblągu opracowali i realizują działania prewencyjno-edukacyjne pod nazwą – „*Dopalacze oferta śmierci*”. Celem tego przedsięwzięcia było zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej, w szczególności dzieci i młodzieży oraz rodziców i nauczycieli w zakresie zagrożeń związanych przyjmowaniem środków zastępczych oraz zakresem odpowiedzialności prawnej i karnej wynikającej z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W ramach projektu „*Bezpieczna i przyjazna szkoła*” zrealizowali cykl spotkań z uczniami klas pierwszych elbląskich gimnazjów, spotkania z młodzieżą odbywały się w Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Sewruka w Elblągu. Uczniowie uczestniczyli w pogadance z przedstawicielem policji i przedstawicielem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Elblągu, a następnie obejrżeli spektakl profilaktyczny pt. „*My dzieci z dworca ZOO*”.
- 3) Policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Elku współpracują z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta i Stowarzyszeniem „Alternatywa”, którzy realizują program terapeutyczny CANDIS, wdrożony przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i opracowany z myślą o osobach, które chcą zrezygnować z używania marihuany i jej pochodnych. Policjanci proponują osobom uzależnionym od marihuany udział w przedmiotowym projekcie.
- 4) Funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy przeprowadzili współorganizowany z Nidzickim Ośrodkiem Kultury, Zespołem Obsługi Oświaty i Sportu i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej konkurs plastyczny „Narkotyki – jestem na nie”. Głównym celem przedsięwzięcia było kształtowanie postaw negujących narkomanię oraz inspirowanie twórczości artystycznej dzieci i młodzieży. Policjanci współorganizowali również XX Przegląd Małych Form Teatralnych pod hasłem „Styl życia a zdrowie”. Impreza skierowana była do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Głównym jej celem było promowanie zdrowego stylu życia oraz uświadomienie dzieciom i młodzieży szkolnej zagrożeń, jakie niosą nałogi i zjawiska patologiczne.
- 5) z inicjatywy Policji (KP) w Piszcu –w Rucianem Nidzie odbyła się debata społeczna nt.: „*Współpraca szkoły z Policją w zakresie przeciwdziałania przestępczości narkotykowej*”, adresowana do nauczycieli i wychowawców tej placówki. Spotkanie miało na celu podniesienie świadomości kadry pedagogicznej w zakresie zagrożeń, jakie niosą za sobą narkotyki oraz dopalacze, a także kształtowanie przez nauczycieli właściwych postaw wśród młodzieży. Kolejną inicjatywą były działania edukacyjno – profilaktyczne „*Zachowanie młodzieży, a konsekwencje karne*”. Działania polegały na przeprowadzeniu przez policjanta spotkań z uczniami wszystkich klas pierwszych a następnie ich rodzicami.
- 6) Giżyckie Centrum Kultury przy współpracy z Policjantami Komendy Powiatowej Policji w Giżycku przeprowadzili Powiatowy Przegląd Spektakli Profilaktycznych, który odbył się

w GOK w Giżycku. Przedstawienia przygotowane były przez uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych powiatu giżyckiego. Celem tego przedsięwzięcia było promowanie zdrowego stylu życia. W każdym przedstawieniu dzieci i młodzież poprzez sztukę zwracały uwagę na zagrożenia jakie mogą wynikać z używania papierosów, alkoholu, narkotyków jak również innych używek.

Cel 4.

Podniesienie kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną

Realizując niniejszy cel założony w programie podejmowano działania w kierunku wspierania kompetentnych realizatorów działań profilaktycznych.

W listopadzie 2014 r. odbyła się przygotowana przez Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN” w Elblągu Konferencja Regionalna „Uzależnienia behawioralne – profilaktyka i leczenie”. Konferencja poświęcona była zagrożeniom związanym z hazardem i innymi uzależnieniami behawioralnymi. Podczas spotkania zostały zaprezentowane metody profilaktyki i sposoby rozwiązywania problemów, wypracowane dla omawianych uzależnień, miała także miejsce dyskusja na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi w regionie a także zdefiniowanie kierunków działań na przyszłość. W konferencji wzięło udział ponad 100 osób była ona adresowana głównie do: przedstawicieli jednostek, instytucji, urzędów państwowych: lekarze, pielęgniarki, policjanci, strażnicy miejscy, pedagodzy, nauczyciele oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych, prowadzących działania profilaktyczne i terapię uzależnień.

Wskaźniki osiągnięte w celach szczegółowych określonych w Priorytecie I :

Wskaźnik	2011	2012	2013	2014
Liczba dzieci Uczestniczących w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych	78 169	110 990	67 576	*
Liczba rodziców i nauczycieli biorących udział w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych	16 896	24 452	15 651	*
Wydatki ponoszone na profilaktykę narkomanii przez samorzady gminne i powiatowe	1 269 025	2 973 651	3 012 460	*
Liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę w zakresie profilaktyki selektywnej	1	2	2	2
Liczba działań upowszechniających informacje o programach i placówkach profilaktycznych	3	3	4	2
Liczba rekomendowanych programów, obozów profilaktycznych	7	7	8	3
Liczba kampanii edukacyjnych	1	2	2	2
Liczba osób zaangażowanych w województwie w realizację kampanii edukacyjnych nt. problematyki narkomanii	69	88	105	*

* dane w opracowaniu

Priorytet II. Leczenie, rehabilitacja, ograniczenie szkód zdrowotnych i reintegracja społeczna

W ramach tego priorytetu podejmowano działania w obrębie niżej wymienionych celów szczegółowych:

Cel 1.

Polepszenie jakości i zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacji dla osób uzależnionych od narkotyków

W polskim systemie opieki zdrowotnej - pomoc osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych świadczona jest przez ośrodki lecznictwa stacjonarnego oraz przychodnie i centra ambulatoryjne.

W placówkach leczenia stacjonarnego uzyskać można, następujące formy pomocy: leczenie stacjonarne długoterminowe (programy terapii trwające od 12–24 miesięcy). Kadre specjalistyczną stanowią lekarze, specjaliści psychoterapii uzależnień, psychologowie, psychoterapeuci. Programy oparte są głównie na metodzie społeczności terapeutycznych i obejmują szereg oddziaływań zarówno terapeutycznych, jak i społecznych. Kolejną formą leczenia krótkoterminowe realizują oddziały leczenia uzależnień (OLU). Na oddziałach można liczyć na całodobową opiekę medyczną, farmakoterapię oraz pomoc psychologiczną. Program trwa od 6 do 8 tygodni. Istnieje też leczenie stacjonarne średnioterminowe, programy terapeutyczne trwające od 6 do 8 miesięcy. Zawierają one intensywny program terapii, połączony z podejściem indywidualnym.

Na podstawie informacji uzyskanych z Wydziału Zdrowia Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, zajmującego się statystyką medyczną w Województwie Warmińsko – Mazurskim, określić można liczbę osób, które w związku z problemami spowodowanymi zażywaniem środków psychoaktywnych poddają się leczeniu.

Tabela 11. Opieka stacjonarna w zakresie lecznictwa odwykowego i uzależnień w latach 2012-2014

Wyszczególnienie placówka)	Rodzaj placówki	Liczba łóżek	Liczba leczonych w latach:		
			2012	2013	2014
Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	Oddział/ośrodek leczenia zespołów abstynencyjnych	10	186	192	224
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny KARAN "DOM ZACHEUSZA" w Elblągu	ośrodek leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży	28	50	50	56
Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych "Doren" im. B. Trusiewicza SPZOZ w Różewcu	ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	45	154	170	153
N ZOZ Stowarzyszenia Monar Ośrodek Rehabilitacji Uzależnień w Gaudynkach	ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	35	121	100	85

źródło: Wydział Zdrowia Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Jak wynika z powyższego zestawienia liczba osób, leczących się z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych w ośrodkach stacjonarnych na terenie naszego województwa, nie zmienia się tak istotnie. Drobne różnice liczby leczonych w poszczególnych latach świadczą o rotacji pacjentów, gdyż nie każdy trafiający do ośrodka kończy program terapeutyczny.

Uzupełnieniem świadczeń stacjonarnych placówek są świadczenia ambulatoryjne w zakresie leczenia uzależnień. Poradnia ambulatoryjna w zależności od stopnia zaawansowania choroby oferuje pomoc dla uzależnionych od narkotyków, a także członków ich rodzin. W poradni można się też spodziewać opieki psychiatrycznej, badań psychologicznych, poradnictwa, psychoterapii. Punkt konsultacyjny ds. uzależnień najczęściej prowadzony jest przez stowarzyszenie lub fundację, ale ostatnio również przez jednostki samorządowe przy gminnych komisjach ds. uzależnień. W punkcie z reguły zatrudniony jest psychoterapeuta lub konsultant, który dokonuje wstępnej diagnozy problemu, zbiera informacje dotyczące zaawansowania uzależnienia, udziela porad i informacji, wspiera decyzję o leczeniu i motywuje do podjęcia terapii w poradni ambulatoryjnej lub ośrodka stacjonarnym średnio- lub długoterminowym.

W województwie warmińsko-mazurskim funkcjonuje 5 poradni terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych, poza tym uzależnieni od narkotyków zgłaszają się też do poradni leczenia uzależnień od alkoholu (23 w województwie).

Tabela 12. Opieka w poradniach profilaktyki i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba porad w poradni profilaktyki i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych	3 036	3 175	6 622
Liczba wizyt u psychologów, terapeutów i instruktorów terapii uzależnień	2 729	2 776	6 168
Liczba osób uczestniczących w psychoterapiach indywidualnych	487	537	962
Liczba osób uczestniczących w psychoterapiach grupowych	114	63	2 517
Wizyty w środowisku chorego (dom, szkoła, porady telefoniczne)	1188	1 548	-
Skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	64	190	40

źródło: Wydział Zdrowia Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Jak wskazuje powyższe zestawienie zmieniła się struktura osób korzystających z poszczególnych usług terapeutycznych i innych w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych. W roku 2014 dwukrotnie wzrosła liczba osób korzystających z porad oraz wizyt u psychologów terapeutów. Większy nacisk położono w poradniach na pracę grupową – stąd większa liczba osób, którym udzielono tej formy pomocy.

Na system pomocy terapeutycznej w zakresie problemów uzależnień w Województwie Warmińsko – Mazurskim największy wpływ miała aktywna działalność niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Obecnie terapię

prowadzić mogą wyłącznie zarejestrowane zakłady opieki zdrowotnej – poradnie, ośrodki, oddziały terapii uzależnienia od alkoholu, narkotyków i współuzależnienia.

W celu polepszenia jakości i poprawy dostępności do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej w roku 2014 Samorząd Województwa przychylił się do wniosku SPZOZ Ośrodka Rehabilitacji Uzależnionych „Doren” im. Berty Trusiewicz SPZOZ w Różewcu i przyjął do dofinansowania zadanie „pokrycie kosztów związanych z realizacją zadań inwestycyjnych” o wartości 90 000 zł, z czego wykorzystano 86 461,45 zł. Przyznaną dotację Ośrodek przeznaczył, m.in. na wymianę podłóg i posadzek piętra i parteru, wymianę części instalacji elektrycznej, wymianę rur zasilających.

Cel 2.

Zwiększenie dostępności programów ograniczania szkód zdrowotnych dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków

Program terapii substytucyjnej od trzech lat jest realizowany w naszym województwie, podjęty został przez Przychodnię Psychoterapii Profilaktyki i Leczenia Uzależnień, Poradnia Terapii Uzależnienia od Środków Psychoaktywnych i Leczenia Substytucyjnego w Olsztynie w 2012 roku.

Do głównych deficytów odbiorców programu należy zaliczyć brak konsekwencji w działaniu, nastawienie na poszukiwanie przyjemności i stawianie ich wyżej od obowiązków, trudność w przyjmowaniu odpowiedzialności za własne działania, brak umiejętności gospodarowania środkami finansowymi, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, załatwiania spraw urzędowych, brak umiejętności znalezienia miejsca pracy i utrzymania go. Często dochodzi do tego niskie wykształcenie spowodowane przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty, brak kwalifikacji zawodowych zgodnych z potrzebami rynku pracy, nieumiejętność poruszania się na rynku pracy.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wychodząc naprzeciw potrzebom tej grupy osób wsparł placówkę, realizującą leczenie substytucyjne przekazując dofinansowanie w kwocie 15 000 zł na realizację zadania „Program readaptacji społecznej skierowanej do pacjentów leczonych substytucyjnie”

Cel 3.

Zmniejszenie marginalizacji społecznej wśród osób używających narkotyków szkodliwie oraz osób uzależnionych

W ostatnich trzech latach Przychodnia Psychoterapii Profilaktyki i Leczenia Uzależnień, Poradnia Terapii Uzależnienia od Środków Psychoaktywnych i Leczenia Substytucyjnego w Olsztynie otrzymywała dofinansowanie zadania pn. „Program readaptacji społecznej osób uzależnionych korzystających z leczenia substytucyjnego”, w ramach zadania podejmowano działania w celu zmniejszenia marginalizacji społecznej osób uzależnionych.

W roku 2014 osoby uczestniczące w programie substytucyjnym mogły skorzystać z pomocy psychologicznej oraz prawnej. Psycholog prowadził diagnostykę psychologiczną tzn. badania i obserwacje, na potrzeby tworzonych Indywidualnych Planów Rozwoju. Natomiast prawnik udzielał uczestnikom programu porad prawnych, gdyż osoby uzależnione często z powodu swej choroby wchodzą w konflikt z prawem.

Dodatkowo w ramach przekazanej dotacji zakupiono ponad 400 testów na obecność metabolitów substancji psychoaktywnych.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wychodząc naprzeciw potrzebom tej grupy osób wsparł placówkę, realizującą leczenie substytucyjne w formie dofinansowania w kwocie 48.570 zł w 2012, 60.000 zł w 2013 roku oraz 15.000 zł w 2014 r.

Rok 2014 był drugim rokiem realizacji projektu pt. „Słoneczna droga” Stowarzyszenia MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Gaudynkach. Projekt kierowany był do osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, poddających się terapii w ośrodku i miał na celu płynne ich przejście od terapii do właściwego funkcjonowania społecznego.

Projekt zakładał następujące cele:

- Wzrost umiejętności poruszania się po rynku pracy i doświadczenia zawodowego 33 osób uzależnionych od środków psychoaktywnych poddających się leczeniu stacjonarnemu w Stowarzyszeniu MONAR Ośrodku Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień
- Nabycie, zmiana lub podniesienie kwalifikacji zawodowych u 33 osób uzależnionych od środków psychoaktywnych poddających się leczeniu stacjonarnemu w Stowarzyszeniu MONAR Ośrodku Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień
- Zintegrowanie społeczne 33 osób uzależnionych od środków psychoaktywnych poddających się leczeniu stacjonarnemu w Stowarzyszeniu MONAR Ośrodku Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień

Zrealizowano 3 edycje wsparcia dla 3 grup po 11 osób (łącznie uczestniczyły 33 osoby)

W zakresie kształcenia zawodowego przeprowadzone były:

- kursy serwisant / monter / przedstawiciel handlowy instalacji solarnych,
- podstawy rozliczeń księgowych dla mikro przedsiębiorstw,
- kursy prawo jazdy kat. B.

W zakresie specjalistycznego poradnictwa zawodowego zrealizowano:

- warsztaty z doradcą zawodowym,
- opracowano Indywidualne Plany Działań,
- zajęcia wspierające przedsiębiorczość,
- doradztwo grupowe, pt. "Prowadzenie działalności gospodarczej".

W zakresie integracji społecznej przeprowadzono następujące zajęcia:

- warsztaty z rodzinami (terapia rodzin),
- dyżur pracownika socjalnego,
- warsztaty integracji społecznej,
- Superwizja.

Wartością dodaną projektu jest zamontowanie i użytkowanie instalacji solarnej na budynku, poddanie zespołu terapeutycznego superwizji klinicznej, podniesienie atrakcyjności oferty leczenia w placówce. Realizacja projektu przyczyni się też do większej rozpoznawalności placówki w regionie i jej popularności.

Projekt współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na kwotę ponad 600 tys. zł.

Kolejnymi podmiotami realizującymi szereg działań o charakterze postrehabilitacyjnym, są centra i kluby integracji społecznej, gdzie osoby po skończonym programie odwykowym mogą uzyskać wsparcie w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej.

Dane na temat liczby centrów integracji społecznej w województwie warmińsko-mazurskim oraz liczbę uczestników programów realizowanych w CIS przedstawia tabela poniżej.

Tabela 14. Liczba CIS oraz liczba uczestników w latach 2011-2014

Rok	2011	2012	2013	2014
Liczba CIS	4	6	6	7
Liczba uczestników	613	630	733	871

Działalność CIS oparta jest na systemie dotacji ze środków publicznych, są one szansą na reintegrację społeczną i zawodową grup szczególnego ryzyka takich jak: bezdomni, osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, osoby chore psychicznie, długotrwale bezrobotni, zwalniani z zakładów karnych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało sześć Centrów Integracji Społecznej,

- CIS w Olsztynie - będący Samorządowym Zakładem Budżetowym miasta Olsztyn,
- CIS w Ostródzie - prowadzony przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Ostródzie,
- CIS w Braniewie - prowadzony przez Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie w Braniewie,
- CIS w Ełku - Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku.
- CIS „ALTER CIS” w Ełku – Stowarzyszenie „Adelfi” w Ełku,
- CIS w Białej Piskiej – Stowarzyszenie Akcja Katolicka - Parafialny Oddział Akcji Katolickiej parafii Św. Andrzeja Boboli.
- CIS w Elblągu – Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu – utworzony w 2014 r.

Z informacji uzyskanej z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, iż w naszym regionie zarejestrowane są 43 Kluby Integracji Społecznej (z czego funkcjonuje 40 klubów, pozostałe 3 zawiesiły działalność), działające zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym. Natomiast na podstawie informacji przesłanych z gmin ustalono, że na obszarze województwa funkcjonuje jeszcze 7 KIS-ów, które nie zostały ujęte w ww. rejestrze.

Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym uczestnikami zajęć w klubie integracji społecznej mogą być osoby, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

W 2014 roku różnego rodzaju wsparciem organizowanym przez KIS-y (zarejestrowane i niezarejestrowane) objęto łącznie 5.197 osób.

Cel 4.

Zwiększenie liczby kompetentnych pracowników zatrudnionych w placówkach prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków oraz innych grup zawodowych mających styczność z osobami uzależnionymi od narkotyków (policjantów, pracowników społecznych, kuratorów sądowych, lekarzy, organizacji pozarządowych, i innych)

W monitorowanym okresie, w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyznawano corocznie dotacje na zadanie pn. „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko – Mazurskim”. Z dofinansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje korzystały także osoby zajmujące się leczeniem uzależnień od środków psychoaktywnych.

W wyniku przekazanej dotacji, kwalifikacje zawodowe podwyższyło 12 pracowników lecznictwa uzależnień (Studium Terapii Uzależnień – 3 osoby; Studium Pomocy Psychologicznej - 1 osoba; Superwizja – 2 osoby; Studium Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie - 1 osoba; Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 3 osoby; Staż – 1 osoba; szkolenie ze stosowania testów psychologicznych MMPI/MMPI2 – 1 osoba).

Poza dofinansowaniem szkoleń indywidualnych zorganizowane zostały przez Ośrodek w Giżycku dwa moduły szkolenia grupowego „Praca z osobami uzależnionymi głuchoniemymi – język migowy. Kontynuacja po certyfikacie KSS” (kurs systemu migowego), w których uczestniczyło łącznie 20 osób.

Odbyło się również szkolenie grupowe: „Sposoby konstruktywnego radzenia sobie ze stresem u osób uzależnionych”, w którym wzięło udział 18 osób.

W roku 2014 przeprowadzone zostały, wzorem lat ubiegłych, superwizje programów terapeutycznych i pracy członków zespołu interdyscyplinarnego w 12 placówkach lecznictwa odwykowego.

Zaznaczyć należy, że systematyczny udział w szkoleniach umożliwia zdobywanie oraz uzupełnianie aktualnej wiedzy, poprzez uczenie się nowych lub doskonalenie wcześniej nabytych umiejętności terapeutycznych, poznawanie nowych metod i technik. Wpływa to znacznie na wzrost jakości udzielanych usług terapeutycznych.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu II:

Wskaźnik	2012	2013	2014
Liczba nowopowstałych placówek	1	-	-
Liczba zmodernizowanych placówek leczenia uzależnień	1	1	1
Liczba wspieranych programów	1	1	1
Liczba szkoleń nt. ograniczenia szkód	-	-	-
Liczba osób objętych wsparciem w szkoleniach zawodowych	145 osób	127 osób	50 osób
Liczba programów postrehabilitacyjnych	1	2	1
Liczba uczestników CIS, KIS	5 208	6 056	6 068
Liczba miejsc/mieszkań readaptacyjnych	-	-	-
Liczba wspieranych szkoleń zawodowych	2	2	3
Liczba osób , które uzyskały wsparcie w podnoszeniu swoich kwalifikacji	40 os.	62	12

Priorytet III. Badania, monitoring

W ramach tego priorytetu podejmowano działania w obrębie niżej wymienionych celów szczegółowych:

Cel 1.

Monitorowanie epidemiologiczne i postaw społecznych na temat problemu narkotyków i narkomanii na szczeblu lokalnym i wojewódzkim

Wśród służb i instytucji zajmujących się problematyką uzależnień od środków psychoaktywnych w województwie rozpropagowany został Raport Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie środków zastępczych (dopalacze) a także analiza zatruć „dopalaczami” rejestrowanych przez Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie.

Cel 2.

Uczestnictwo w rozwoju i konsolidacja systemu informacji o narkotykach i narkomanii

Każdego roku Ministerstwo Zdrowia zwraca się z prośbą do samorządów województw o wyegzekwowanie od samorządów gminnych, informacji na temat realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w poprzednim roku. Na początku każdego roku przesyłane były do samorządów gminnych stosowne kwestionariusze celem uzyskania danych na temat podjętych w poszczególnych latach działań na poziomie lokalnym, stosowne sprawozdania przekazywano do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Tabela 15. Liczby gmin, które przesłały sprawozdanie z realizacji KPPN w latach 2012 – 2014.

	2012	2013	2014
Województwo Warmińsko – Mazurskie	103	108	gminy prześla w terminie do 10.04 wpłynęło na 116 - 90

W myśl zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, Uchwałą Nr 53/294/05/II Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 15 listopada 2005 r. – Pan Michał Tatarek powołany został na stanowisko Eksperta Wojewódzkiego do spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Ekspert Wojewódzki corocznie przygotowuje Raport w zakresie problemów narkomanii w Województwie Warmińsko – Mazurskim za rok poprzedni. Obejmuje on analizy związane między innymi z: realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania narkomanii na poziomie województwa w ramach wojewódzkiego programu, diagnozą zjawiska dotyczącą liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu lub z powodu narkomanii, epidemiologią dotyczącą problemów związanych z używaniem czy nadużywaniem narkotyków (liczba nowych zakażeń wirusem HIV, w tym wśród narkomanów), naruszeniem przepisów Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii przez nieletnich w regionie. Raport przedkładany był do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz upowszechniony został za pośrednictwem strony internetowej www.wrota.warmia.mazury.pl.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu III:

Wskaźnik	2012	2013	2014
Liczba raportów	1	1	1
Liczba publikacji wyników badań epidemiologicznych	-	1	-
Liczba instytucji uczestniczących w sieci wymiany informacji	162	170 (gminy, powiaty, NGO, Sanepid, NFZ, Wojewoda)	116 gmin +21 powiatów, KW Policji SANEPID, NFZ Wojewoda,

Wnioski i rekomendacje wynikające ze sprawozdania z realizacji w 2014 roku „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”

L.p	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Uwagi
1	Obecnie profilaktyka selektywna realizowana jest w gminach w stopniu minimalnym,	Należy kontynuować upowszechnianie programów profilaktycznych nakierowanych na dzieci i młodzież o profilu selektywnym	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe	Ująć zadanie w otwartym konkursie ofert Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego	
2	Obserwuje się potrzebę dalszego podnoszenia kwalifikacji psychologów i pedagogów co wpłynie na efektywność pracy profilaktycznej. Na podstawie sprawozdań można stwierdzić iż większość gmin nie realizuje tych zadań.	Należy kontynuować profesjonalne szkolenia psychologów, nauczycieli i pedagogów w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą na poziomie Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, ODN	Ująć zadanie w otwartym konkursie ofert Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz wspierać projekty pozyskujące środki zewnętrzne	
3	Udział rodziców w programach profilaktycznych nadal jest niewystarczający wręcz śladowy, wynika to ze sprawozdań realizacji programów. Przez zwiększenie aktywności rodziców podniesiona zostanie efektywność oddziaływań na dzieci i młodzież	Należy włączać do programów rodziców oraz liderów młodzieżowych, mogących wywrzeć istotny wpływ na zachowanie dzieci i młodzieży	Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe	Kontynuowanie popularyzacji programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” oraz innych programów, które przewidują aktywność rodziców dzieci i młodzież	
4	Niezbędny jest rozwój profesjonalnego leczenia ambulatoryjnego gwarantującego szybki dostęp do podjęcia leczenia.	Należy wspomagać rozwój ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w zakresie leczenia i rehabilitacji uzależnienia od narkotyków lub szkodliwego ich używania oraz programów ograniczania szkód zdrowotnych	Samorząd Województwa Samorządy Gminne Narodowy Fundusz Zdrowia	Wzmocnić profesjonalne leczenie ambulatoryjne dla osób uzależnionych poprzez zachęcanie do finansowania zakładów opieki zdrowotnej	

5	Nadal istnieje potrzeba modernizacji bazy leczenia stacjonarnego	Należy kontynuować dotychczasowe działania na rzecz modernizacji bazy leczenia stacjonarnego dla osób uzależnionych od narkotyków w województwie	Ośrodki stacjonarne Lecznictwa Odwykowego: Różewiec, Gałdunki, KARAN „DOM Zacheusza”	Podjąć działania w kierunku zabezpieczenia i pozyskania niezbędnych środków finansowych na modernizację bazy będących w gestii Samorządu Województwa	
6	Potrzeba kontynuowania różnych form postrehabilitacji wynika z postulatów przekazanych przez Ośrodki Lecznictwa Stacjonarnego	Należy wspierać nowoczesne programy terapeutyczne dla osób uzależnionych od narkotyków i substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin oferowanych przez organizacje pozarządowe i placówki opieki zdrowotnej	zakłady leczenia odwykowego, organizacje pozarządowe	Inicjowanie opracowywania programów w celu pozyskania środków finansowych, zlecenie zadań w otwartym konkursie ofert	
7	W roku 2012 Województwo Warmińsko-Mazurskie dołączyło do uruchomienia programu metadonowego, raport z monitoringu realizacji programu wskazuje na konieczność jego kontynuacji	Należy wspomagać programy ograniczania szkód zdrowotnych oraz przeciwdziałania marginalizacji osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków (program metadonowy),	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Olsztynie	Wspieranie realizacji i kontynuacji programu wprowadzić do planu wydatków na rok 2015	
8	Potrzeba doprowadzenia do opracowania odrębnych gminnych programów przeciwdziałania narkomanii	Wspierać samorządy gminne w opracowywaniu lokalnych programów przeciwdziałania Narkomanii	Samorządy Gminne	Kontynuować szkolenia i spotkania realizatorów gminnych programów przeciwdziałania narkomanii	
9	Istnieje potrzeba utworzenia hosteli oraz mieszkań readaptacyjnych dla osób po przebytych programie terapii.	Podjąć działania na rzecz utworzenia hosteli i mieszkań	Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe	Inicjowanie przygotowania projektów w przyszłym okresie programowania funduszy unijnych	
10	Istnieje pilna potrzeba nagłośnienia problemu wzrastającej liczby zatruć „dopalaczami” wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych	Dalej monitorować zjawisko „dopalaczy”. Uaktualnić działania na rzecz uświadomienia rodziców, pedagogów, zagrożeniem wynikającym z sięgania po „dopalacze” – komunikacja w Internecie	Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna	Organizowanie szkoleń warsztatowych przez Samorząd Województwa oraz wystąpienie do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Organizacji Pozarządowych, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w zakresie potrzeb szkoleniowych	

11	Istnieje potrzeba prowadzenia aktywnych szkoleń na rzecz ograniczenia szkód spowodowanych sięganiem po substancje psychoaktywne	Podjąć działania edukacyjne na rzecz ograniczenia szkód poprzez szkolenia wśród wychowawców (rodzice, nauczyciele, itd.) oraz dzieci i młodzieży	Samorządy Gminne, Organizacje Pozarządowe, Szkoły, Placówki opiekuńczo-wychowawcze, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna	Organizowanie szkoleń warsztatowych przez Samorząd Województwa oraz wystąpienie do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Organizacji Pozarządowych, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w zakresie potrzeb szkoleniowych	
----	---	--	--	---	--